

Реформа вищої освіти

З 1-го січня 2020 року в Україні розпочнеться масштабна реформа вищої освіти. Буде змінено механізм фінансування та управління закладами, розширено можливості для освіти дорослих. Про це розповіла Міністр освіти і науки Ганна Новосад під час презентації концепції реформи.

Міністр констатувала, що якість вищої освіти не відповідає очікуванням роботодавців, студентів та суспільства загалом. Понад 70% українців вважають якість вищої освіти в Україні середньою, низькою або дуже низькою. Водночас у 2019 році серед офіційно зареєстрованих безробітних майже 50% складали люди з вищої освітою, тоді як частка безробітних із професійною освітою – 30%. Майже 40% студентів вважають, що зміст освітніх програм не відповідає потребам ринку праці. Одна з основних причин такої ситуації – неефективні стимули та некоректні правила гри, за яких система фінансування та управління не підтримує та не винагороджує найкращих викладачів та провідні заклади вищої освіти. Реформа має це змінити.

Розроблена МОН концепція передбачає зміну підходів до розподілу бюджетних коштів та фінансування загалом, управлінську автономію, удосконалення правил роботи з ректорами, створення наглядових органів та розширення можливостей для освіти дорослих.

Однією з перших новацій, що почне діяти вже з 1 січня 2020 року, стане нова формула фінансування вищої освіти. Буде ліквідована пряма залежність фінансування ЗВО від кількості студентів, а кошти спрямовувати до найкращих закладів, обраних за конкретними показниками.

80% бюджету університети отримають гарантовано для базових видатків. Решту коштів буде розподілено у залежності від таких показників, як масштаб університету, його позиції у міжнародних рейтингах, обсяг залучених із альтернативних джерел коштів тощо. Кількість студентів стане одним із кількох, але не єдиним критерієм розподілу коштів. У результаті університети матимуть більше мотивації підвищувати власну ефективність.

Ще одна новація реформи – впровадження індикативної собівартості навчання. Вона передбачає, що поступово вартість навчання студентів-контрактників зросте до рівня, який за кожного студента-бюджетника сплачує держава. Наразі окремі університети штучно занижують вартість контрактного навчання, і це шкодить усьому освітньому процесу. Впровадження реальної фінансової автономії для закладів – також частина реформи. Це допоможе вишам більше заробляти на власних продуктах та відійти від надмірної зарегульованості. Одним із інструментів, збільшення бюджету ЗВО стане здача приміщень в оренду. Якщо зараз на місцях залишається 50% від виручених коштів, то після реалізації – 100%.

Буде спрощена процедура здачі в оренду та списання застарілого майна, можна буде реалізувати надлишкове майно.

Ще один напрям, за яким ЗВО отримають більше фінансової самостійності, — оплата праці. МОН бажає відмовитись від державного регулювання кількості викладачів та забезпечити вишам право самостійно визначати розміри оплати праці в межах наявних кошторисів.

Більше фінансової автономії заклади також зможуть отримати вийшовши зі статусу бюджетної установи. При цьому за ними залишать податкові, митні та інші преференції.

З січня 2020-го МОН укладатиме контракти з новообраними ректорами за новими правилами — з чіткими ключовими показниками ефективності, яких має на практиці досягти ректор. У контактах також визначатимуться чіткі строки виконання показників, а їх невиконання буде підставою для розірвання контракту.

Разом із тим, оновлені контракти нададуть ректорам право самостійно призначати заступників, керівників факультетів та інститутів за результатами конкурсного відбору на контрактній основі.

Новації у системі управління торкнуться також роботи колегіальних та інших органів. План змін передбачає виключення невласливих управлінських функцій з повноважень вчених рад та створення альтернативних — регіональних та інституційних наглядових рад вишів. Вони мають стати органом засновника вишу, який формуватиметься з представників держави, бізнесу та громадськості. Одним із завдань Наглядових рад стане моніторинг та аудит економічної діяльності ЗВО після виходу зі статусу бюджетної установи.

Окреме місце в концепції займають питання освіти дорослих. Так, вишам пропонують присвоювати освітні кваліфікації за результатами неформальної та інформальної освіти, впроваджувати гнучкий механізм бюджетного фінансування другої вищої освіти.

Детальніше: <https://bit.ly/2QjDSkp>

2019-12-26

Інформація з офіційного вебпорталу Національного репозитарію академічних текстів